

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies

ISSN 2519–2701 print
ISSN 2518–1327 online

doi: 10.15421/nvlvet8632
<http://nvlvet.com.ua/>

UDC 021(09)

On the history of Library of Lviv academy of veterinary medicine: Austrian and Polish periods (1881–1944)

L.O. Lutsyk¹, S. Baran², L. Levytska²

¹Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv, Ukraine

²Uniwersytet Warminsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn, Poland

Article info

Received 25.01.2018
Received in revised form
26.02.2018
Accepted 02.03.2018

Stepan Gzhytskyi National
University of Veterinary Medicine
and Biotechnologies Lviv,
Pekarska Str., 50, Lviv, 79010,
Ukraine.
Tel.: +38-032-239-26-24
E-mail: ludmila.librarian@gmail.com

Uniwersytet Warminsko-Mazurski
w Olsztynie, ul. Michala
Oczapowskiego 12B,
Olsztyn 10719, Poland
E-mail: bib.uwm@uwm.edu.pl

Lutsyk, L.O., Baran, S., & Levytska, L. (2018). On the history of Library of Lviv academy of veterinary medicine: Austrian and Polish periods (1881–1944). Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. 20(86), 167–174. doi: 10.15421/nvlvet8632

The article describes history of creation and development of the Library of Lviv Academy of Veterinary Medicine for the period 1881–1944. The material presented is based on the works of famous professors, Academy tutors, Rector's reports and documents of Polish authors concerning history of Lviv Veterinary Academy, veterinary science and education. The paper includes abbreviated biographies of Professor Anthony Baransky, the organizer and first curator of the Library, Professor Stanislav Krulikovsky, who 35 years guided the Library, Professors and Library curators Stanislav Niemchytsky, Adolf Gizelt, Andrzej Klisetsky, Doctor of Philosophy Ludwik Grajewski, as well as the librarians Theobald Skarzynsky, Lukash Kulchytsky, Leonidas Novitsky and Anastasia Shakhovska. Each of them made a considerable personal contribution to the development and operating of the Library. The influence of historical events on the linguistic structure of the fund and its replenishment is depicted and analyzed. The paper carefully analyzes the Library funding, which in different historical periods had its fluctuations, which influenced the acquisition of textbooks and periodicals subscription. The lack of funding in certain years substantially affected the completeness and even the abandonment of some important periodicals. During the years of economic instability, the Library was mainly funded from the sources received for library services from library readers. The article contains interesting personal information concerning the Library staff, as well as the Library exlibris. The complicacy of recollection of the historical background of Library's formation and early years of its running is due to the limited number of documents covering period before the year 1944, especially concerning «white spots» of the period 1939–1944. The material presented is based predominantly on Polish sources, as well as on the original documents preserved in the librarian archives. Among the chief priorities of the Scientific Library of Lviv University of Veterinary Medicine is the maintenance of historical continuity, preservation of its rich and unique past, which is inextricably linked with the present. By this article its authors give tribute to the creators, curators and custodians of the Library.

Key words: history of the Scientific Library, University of Veterinary Medicine in Lviv, veterinary science and education.

Історія Бібліотеки Львівської академії ветеринарної медицини: австрійський і польський періоди (1881–1945 роки)

Л.О. Луцик¹, С. Баран², Л. Левицька²

¹Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна

²Uniwersytet Warminsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn, Poland

У статті відображена історія становлення і розвитку Наукової бібліотеки Львівської академії ветеринарної медицини за період 1881–1944 рр. Викладений матеріал ґрунтується на працях відомих професорів, викладачів Академії, звітів ректорів та документів польських авторів з історії Львівської ветеринарної академії, ветеринарної науки і освіти. В статті висвітлюється коротка біографія професорів Антонія Баранського – організатора і першого куратора Бібліотеки, Станіслава Круліковського, який

35 років був куратором Бібліотеки, Станіслава Немчицького, Адольфа Гізельта, Анджея Клісецького доктора філософських наук Людвіка Граєвського, а також лікарів ветеринарів Теобальда Скаржинського, Лукаша Кульчицького (в подальшому став професором, відомим ученим у США), бібліотекарів Леонідаса Новицького та Анастасії Шаховської. Кожен з них зробив особистий вклад в розбудову і збереження Бібліотеки Академії. Відображено і проаналізовано вплив історичних подій на мовну структуру фонду та його поповнення. В статті ретельно проаналізовано бюджет Бібліотеки, який в різні історичні періоди мав свої коливання, що звичайно впливало на придбання документів, особливо на кількість підручників і передплату періодичних видань. Недостатнє фінансування на передплату в деякі роки вплинуло на комплектність часописів, а іноді на відмову від деяких важливих періодичних видань. В роки економічної нестабільності Бібліотека в основному фінансувалась за рахунок коштів, які надходили в Бібліотеку від читачів за бібліотечні послуги. Стаття містить цікаві біографічні відомості про працівників Бібліотеки, про екслібрис Бібліотеки. Складність у відтворенні історичного підґрунтя становлення Бібліотеки полягає в обмеженій кількості документів, які висвітлюють роботу Бібліотеки до 1944 року., особливо «білі плями» періоду 1939–1944 роки. Для написання статті використовувались в основному польські джерела. Одним із пріоритетів Наукової бібліотеки виступає історична спадковність, її багате і неповторне минуле та нерозривний зв'язок з сьогоденням. Цією статтею Автори віддають данину пам'яті творцям і хранителям Бібліотеки.

Ключові слова: історія Наукової бібліотеки, Львівська академія ветеринарної медицини, ветеринарна наука і освіта.

Небагато сторінок в історії бібліотек вищих навчальних закладів присвячується передумовам їх створення та становлення, і ще менше відомо про тих, хто накопичував та зберігав наукові надбання. Зокрема, недостатньо висвітлена історія Наукової бібліотеки Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Складність у відтворенні історичного підґрунтя становлення Бібліотеки полягає в обмеженій кількості документів, які висвітлюють роботу Бібліотеки до 1944 року. Цей історичний нарис спрямований на заповнення прогалів в історії Бібліотеки, яка нині є однією з найбільших в Україні утримувачів рідкісних документів в галузі ветеринарної медицини. У контексті вищезазначеного варто нагадати вислів Шелбі Фути «Університет – це лише сукупність будинків, зібраних навколо бібліотеки. Бібліотека – це і є університет». І насправді, саме в книгозбірні концентруються мудрість і досвід як попередників, так і сучасників. Історія Бібліотеки є складовою частиною літопису Львівської академії ветеринарної медицини. Роком заснування Бібліотеки вважається 1881 рік, коли був створений окремий ветеринарний заклад – «Цісарсько-королівська ветеринарна школа і школа кування коней разом із клінікою лікування тварин у Львові», який у 1898 році набув статусу Академії (Sroka, 1999). Починаючи від 1881 року у Львівській ветеринарній школі працювали учені світової слави, з життям яких тісно переплетена історія Бібліотеки, і які в різні роки долучились до її роботи. Дбаючи про навчальний і науковий потенціал Ветеринарної школи, її директор Пйотр Зайфман (Piotr Zeifman) особисто піклувався питаннями створення і розбудови Бібліотеки. Зокрема, він систематично передавав до Бібліотеки придбані власним коштом книги. При виході професора Зайфмана на пенсію у 1894 році Бібліотека отримала у подарунок його власну бібліотеку у кількості 438 книг високої наукової вартості. Його наступник – директор, а пізніше ректор Академії – професор Йозеф Шпільман також долучився до збільшення фонду Бібліотеки, подарувавши їй 138 документів. Відповідальними за роботу – кураторами Бібліотеки – від початку її заснування призначалися професори Ветеринарної школи. Організатором і першим куратором Бібліотеки упродовж 1881–90 рр. був призначений професор **Антоній Баранський** (Antoni Baranski, 1.01.1850–26.01.1915).

Антоній Баранський

Спершу він вивчав медицину в Кракові і Відні, де отримав диплом доктора медицини. У 1879 році закінчив Віденський ветеринарний інститут. В 1880 році був обраний доцентом Краківського Ягеллонського університету, 1881 року посів посаду професора Львівської

Антоній Баранський ветеринарної школи, очоливши кафедру фізіології і розведення тварин. Як військовий лікар брав участь у Російсько-Турецькій війні 1877–78 рр., вважався знавцем Малої Азії і Близького Сходу. Цей непересічний вчений, відомий працями з розведення тварин, був одним з трьох перших професорів-організаторів Львівської ветеринарної школи, у якій працював упродовж 1881–1906 рр. Антоній Баранський – автор 58 наукових і популярних праць з розведення тварин і історії ветеринарії. Він також був першим головним редактором часопису «Przegląd Weterynarski», користувався великою повагою серед студентів. Обов'язки керівника Бібліотеки виконував до 1889 року (Kadyi, 1895; Perenc, 1936; Sroka, 1999).

Бібліотека Львівської ветеринарної школи розпочала свою роботу на першому поверсі головного корпусу і займала одну кімнату, яка одночасно служила кабінетом професора Баранського. Приміщення було вологим, погано освітленим, оскільки єдине вікно, що виходило на північ, було затінено пагорбом і сходами (Kadyi, 1895). Книжковий фонд Бібліотеки спочатку складався з особистих книжок директора і професорів школи. У 1881 році бюджет Бібліотеки становив 1500 австрійських корон (Perenc, 1936).

Будинок в якому розпочала роботу Бібліотека

Фонд Бібліотеки на той час включав 574 назви документів в кількості 893 примірників, у тому числі 35 журналів і 7 атласів (Seifman, 1886).

26 червня 1884 року Міністерством релігії і освіти був затверджений статут Бібліотеки. Фонд тогочасної Бібліотеки складав 1740 найменувань (2728 примірників книг, які розмістились у 18 шафах) на загальну суму 9174 корон: з них придбаних – на суму 8158 корон, і подарованих – на суму 1016 корон. Окрім першої достатньо значної суми, яка була виділена для потреб Бібліотеки, упродовж 1883–85 рр. вона мала також щорічні надходження в розмірі 400 корон, а від 1885 року – по 500 корон (Kadyi, 1895). Окрім підручників і монографій з ветеринарії, Бібліотека мала також літературу медичного і природничого спрямування, а також 19 фахових періодичних видань переважно на трьох мовах: німецькій, французькій і польській. Нині у фонді Бібліотеки зберігається багато цінних видань, подарованих професорами, установами і окремими доброчинцями. У 1890 році керівництво Бібліотекою перебрав професор ветеринарної хірургії **Станіслав Круліковський** (Stanislaw Poraj Królkowski, 6.05.1853–9.03.1924), який очолював її упродовж 35 років – до 9 березня 1924 року.

Професор Станіслав Круліковський

Після закінчення Варшавської ветеринарної школи і Петербурзької медико-хірургічної академії він отримав звання магістра хірургії. Працював у Львівській ветеринарній школі, а відтак Академії від 1884 року. Упродовж 1911–13 рр. був обраний ректором Академії. Видатний учений і громадський діяч, людина великої духовної культури. Ця непересічна особистість поєднувала здібності видатного науковця, хірурга, патолога, мікробіолога, винахідника нових інструментів для ветеринарії, знавця історії ветеринарії з самовідданою працею на користь бібліотеки, якій присвятив 35 років свого життя. Життєве кредо професора Круліковського – постійний пошук наукової істини, захист, охорона і зцілення всього живого на землі. Автор близько 100 наукових праць (Kadyi, 1895; Perenc, 1936; Ruzanov, 1988; Sroka, 1999), у тому числі довідника «Bibliografja polska weterynarji i hodowli zwierząt domowych» (Lwow, 1891).

Станіслав Круліковський докладно зусиль для поповнення фонду Бібліотеки найбільш запотребованими документами з ветеринарної медицини і розведення тварин, передплачував провідні фахові періодичні видання. Завдяки його старанням і особистим контактам в бібліотеку почали надходити праці учених з ветеринарної медицини з країн Європи та Росії. Упродовж його керівництва Бібліотека отримувала 22 найменувань журналів, фонд налічував 7000 документів. За відсутності підручників, прогалини в закресі в найновіших досягнень в галузі ветеринарної медицини доповнювалися публікаціями в журналі «Przegląd Weterynarski», обов'язки головного редактора якого протягом 1899–1910 рр. виконував професор С. Круліковський. Станіслав Круліковський зробив найвагоміший внесок у розбудову Бібліотеки, розуміючи, що насамперед Бібліотека визначає лице і статус вищого навчального закладу. У 1893 році завдяки його старанням Бібліотека отримала краще приміщення по вул. Кохановського, 65 (нині вул. Костя Левицького), у якому перебувала до 1929 року (Librarian archives of Lviv...). Приміщення складалось з трьох невеликих кімнат, у яких було розміщено 18 триметрових книжкових шаф. Місця для читального залу не вистачило – з цією метою використовувався кабінет професора. Річний бюджет Бібліотеки упродовж 1891–93 рр. складав 500 корон.

Вулиця Кохановського (сучасне фото)

За часи керівництва професора Круліковського була створена фундаментальна частина фонду; він систематизував та розширив фонди книгозбірні, заповів Бібліотеці власну колекцію книг.

У 1900 році дотація для Бібліотеки виросла до 600 корон, а 1907 року досягла рівня 1200 корон. У подальшому передбачалося збільшення річної дотації до 1500 корон. На той час Бібліотека налічувала 3168 назв в кількості 3379 примірників, у тому числі 30 назв періодичних видань. Вартість документів складала 30124 корони (Szpilman, 1907). У 1913–14 рр. річні бюджети становили 2000 корон; окрім того, за обслуговування читачів Бібліотекою було зароблено 21888 злотих. Згідно з інвентарними книгами, упродовж 1913–14 рр. Бібліотеці було подаровано 767 документів німецькою мовою (на жаль, імена жертводавців встановити не вдалося). Під час I Світової війни Бібліотека втратила 57 документів – переважно це були підручники, не повернуті читачами (Librarian archives of Lviv...).

Починаючи від 1919 року згідно зі статутом Академії керівник Бібліотеки призначався Вченою радою терміном на 3 роки і мав бути членом Вченої ради. До обов'язків керівника входило: нести відповідальність за цілісність Бібліотеки, її функціонування, складання річних звітів. Правила користування Бібліотекою затверджувалися Міністром релігії і освіти (The draft statute...). 1920 року, у зв'язку з недофінансуванням Бібліотеки, професор Круліковський надіслав клопотання до Міністерства релігії і освіти з проханням про надання для Бібліотеки додаткової дотації (Librarian archives of Lviv...). В листі було докладно розписані фінансові потреби Бібліотеки для придбання книг, періодичних видань та бібліотечного обладнання. Очевидно, дотація не була надана у зв'язку з економічною нестабільністю повоєнних років.

До 1924 року Бібліотека не мала штатних працівників: її функціонування забезпечували працівники кафедр, яку очолював куратор Бібліотеки. Завдяки старанням професора Круліковського на посаду бібліотекаря у 1924 році був зарахований студент Академії Теобальд Скаржинський. В останні роки життя стараннями Станіслава Круліковського була відкрита читальня для студентів Академії, які відтак могли користуватися всіма документами, що знаходилися у Бібліотеці (Zakrzewski, 1936). За час його керівництва до Бібліотеки постійно надходили книжкові дарунки від окремих учених, ветеринарних лікарів і установ. Професор Круліковський до самої смерті опікувався Бібліотекою, якій заповів свою особисту книгозбірню, що налічувала 1024 документи (Veterinary News, 1924).

На початок 1924 року бібліотечний фонд становив 7000 примірників, які займали 5 великих кімнат. У 1926 році працівниками Академії, на пошану професора С. Круліковського, із вдячності за розбудову ним Бібліотеки Академії, була встановлена мармурова дошка з написом наступного змісту:

«Пам'яті заслуженого вчителя і друга молоді, засновнику цієї Бібліотеки Професору, Магістру Стані-

славу Круліковському *1853.†1924 присвячується ця дошка. Львів 1926. Товариство асистентів».

*Pamięci
zasłużonego wychowawcy i przyjaciela młodzieży,
twórcy tej biblioteki
Prof. Mag. Stanisława Krulikowskiego
1853. † 1924
Tablice tę poświęca
Lwów 1926 Kolo Asystentów.
Меморіальна таблиця на пошану професора
Станіслава Круліковського*

Таблиця була встановлена в великому залі Бібліотеки. Нині ця меморіальна таблиця зберігається в музеї Університету.

До незаперечних заслуг професора Круліковського слід віднести те, що він першим зробив Бібліотеку доступною для студентів Академії. Після смерті Станіслава Круліковського, від 1924 року обов'язки керівника Бібліотеки були покладені на професора Станіслава Немчицького, бібліотекарем продовжував працювати Теобальд Скаржинський.

Теобальд Скаржинський (Teobald Skarzyński, 1.07.1892–7.04.1952) обіймав посаду бібліотекаря упродовж 11 років – від 1924 року до 30 листопада 1935 року. Випускник Львівської ветеринарної академії 1932 року, Теобальд Скаржинський народився в шляхетській родині, був цікавою людиною як за зовнішністю, так і за характером. Протягом 1913–17 рр. він навчався у Тартуському університеті; 1918 року перевівся на навчання до Львівської ветеринарної академії. Його навчання тривало загалом 19 років – у зв'язку з тим, що прагнучи отримати найвищі оцінки він щорічно складав або перескладав по 1–2 екзамени. Вільно володів чотирма мовами, пам'ятав прізвища всіх студентів, ніколи не подавав руки і на верхньому одязі носив напис «Вітаю Вас не подаючи руки» (Sroka, 1999; Bulletin of Senior's..., 2013; A ceremonial historical..., 2014). Працюючи в Бібліотеці, окрім видачі документів, займався пошуком і складанням тематичних бібліографічних списків для вчених Академії; працював з каталогами. За підписом Теобальда Скаржинського складені звіти про роботу бібліотеки за 1925–26 рр. (Librarian archives of Lviv...). Після 1935 року працював у Пулавах, відтак, до кінця життя – ветеринарним лікарем у Тухолі, де і був похований у 1952 році. У 1925 році Бібліотека закупувала виключно наукову літературу і обслуговувала викладачів та студентів Академії; передплата періодичних видань налічувала 30 найменувань на суму 3420 злотих. Бібліотека працювала повний тиждень, окрім святкових днів та кількох канікулярних тижнів. Теобальдом Скаржинським був складений акт від 19 бе-

резня 1925 року про списання 153 документів, втрачених під час війни і післявоєнний період. Згідно з цим актом було оправлено в палітурки і записано в інвентарну книгу близько 700 документів, серед яких були дисертації у різний час захищених в стінах Академії. 1926 року бюджет Бібліотеки склав 5475 злотих, з яких 90% (4918 злотих) було використано на придбання книг; передплачено 17 журналів (7 польських і 10 німецьких); решта коштів витрачено на палітурні роботи (109 документів) і канцелярські потреби (20 злотих, або 3% бюджету). Кількість читачів склала 244, загальна кількість виданої літератури – 1468 примірників. Бібліотека мала систематичний рукописний картковий каталог. Після смерті професора Круліковського, від 1924 до жовтня 1929 року, обов'язки керівника Бібліотеки виконував професор **Станіслав Немчицький** (Stanisław Tadeusz Niemczycki, 19.09.1872–12.05.1943). У 1896 році він закінчив хімічний факультет Львівського університету. Був організатором і упродовж 1919–41 рр. очолював кафедру загальної хімії, гігієни молока та продуктів харчування; протягом 1923–25 рр. обирався ректором Академії. Упродовж 1920–30 рр. виконував обов'язки співредактора журналу «Przegląd Weterynaryjny». Автор близько 30 наукових праць, член багатьох фахових товариств і громадських об'єднань (Perenc, 1936; Sroka, 1999; Padura, 2000).

Професор Станіслав Немчицький

В часі німецької окупації був звільнений з навчального закладу, виселений з власної квартири і помер у злиднях (Padura, 2000). Під керівництвом професора Немчицького бібліотекарем продовжував працювати Теобальд Скаржинський. У цей період фонди Бібліотеки поповнювалися головним чином літературою з ветеринарної медицини. На початок 1927 року фонд налічував 5500 документів у кількості 8000 примірників. З них – дисертацій близько 700 примірників, періодичних видань – 189 (90 – німецькою мовою, 72 – польською, 10 – французькою, 16 – іншими мовами). Кількість читачів, які користувались Бібліотекою – 571; книговидача склала 5068 документів.

8 серпня 1925 року професор Немчицький очолив комітет з будівництва Академічного дому для студентів Академії ветеринарної медицини і не шкодував ані часу, ані сил, щоб завершити цей проект (Memorial Book..., 1926; Markowski, 1928). У 1929 році, по закінченні будівництва, бібліотека була перенесена в Академічний дім на вул. Стальмаха, 1 (нині вул. Ольги Басараб, 1) (Librarian archives of Lviv), де займала два великих зали і чотири кімнати на другому і третьому поверхах.

Академічний дім

Нині у цьому будинку залишився фонд рідкісної книги Бібліотеки, який займає одну велику залу і одну кімнату на другому поверсі.

1928/29 навчальний рік виявився особливо складним для Бібліотеки, оскільки стояло питання про приєднання Львівської ветеринарної академії до Варшавського університету і навіть про її ліквідацію. Фонд Бібліотеки у той час практично не збільшився.

З жовтня 1929 р. протягом одного року (до виходу на пенсію 1 жовтня 1930 р.) обов'язки куратора Бібліотеки виконував випускник Академії 1894 р., керівник кафедри фармакології і токсикології упродовж 1905–30 рр. професор **Адольф Гізельт** (Adolf Gizelt, 12.04.1865–загинув у Львівському гетто 1942) (To the Quaestory, 1930; Lewandowski, 1998; Sroka, 1999).

Станом на 31 грудня 1930 року річний бюджет Бібліотеки збільшився до 11000 злотих (дотація становила 7000, решта коштів була отримана з оплати бібліотечних послуг читачами). Книжковий фонд Бібліотеки налічував 5666 документів (з інвентарними номерами) в кількості 9313 примірників: з них 1700 брошур і дисертацій, 189 томів періодичних видань, 4 настінні карти. Інкунабул і рукописних книг Бібліотека не мала. Списано за 1929 рік як недостачу 53 документи. Вся література була відображена в картковому систематичному каталозі. У 1928/29 навчальному році кількість читачів становила 201 особу, книговидача склала 5417 позицій. За межі Бібліотеки видавалась література тільки професорам і асистентам. Професором Гізельтом були розроблені і впроваджені правила користування Бібліотекою.

З 11 жовтня 1930 р. до 1 вересня 1936 р. обов'язки керівника Бібліотеки знову виконував **Станіслав Немчицький** (Veterinary Review, 1931), бібліотекарем до 30 листопада 1935 р. працював

Теобальд Скаржинський. Бібліотека знаходилась в приміщенні Будинку студентів Академії ветеринарної медицини і займала два великих зали і три кімнати на другому і третьому поверхах.

Бібліотека рідкісної книги по вул. Ольги Басараб, 1 (сучасне фото)

На третьому поверсі знаходилася бібліотека і читальний зал студентського товариства «Братня поміч», куратором якого був професор Немчицький.

У 1932 р. в часописі «Przegląd weterynaryjny» було започатковано публікацію звітів ректора Академії. Робота бібліотеки була відображена у всіх ректорських звітах до 1937/38 навчального року включно. Основні відомості стосовно роботи Бібліотеки за цей період наведені в таблиці.

Перший звіт, надрукований за 1930/31 навчальний рік, містив окремий розділ, присвячений Бібліотеці. Основні витрати становили: передплата – 3715 злотих, придбання книг – 1461 злотих. Дотація Бібліотеки у 1930/31 навчальному році порівняно з попереднім роком різко знизилась і складала 1900 злотих, оплата студентів за бібліотечні послуги склала 3806 злотих. Фонд налічував 4187 книг, 1700 брошур і дисертацій, 3626 періодичних видань, 5 карт. Бібліотека у цей час закуповувала виключно наукову і навчальну літературу ([Report on the state...](#)).

Навчальний рік	Бюджет бібліотеки	Фонд бібліотеки		Читачі	Відвідало	Видан. докум.
		назв	примірників			
1930/31	5706.24	5719	9518	449	3391	6731
1931/32	5177.10	5691	9548	461	3480	6641
1932/33	8300	Немає даних	Немає даних	452	3433	6969
1933/34	4700	5640	-	427	3983	7498
1934/35	5050	5888	9714	434	7213	5019
1935/36	4560	5900	10000	568	7458	8928
1936/37	5392	5938	12000	783	7567	7108
1937/38	5116	5951	12192	849	Немає даних	7111
1938/39	-	-	15000	469	-	-

В 1932/33 навчальному році дотація збільшилась до 3804 злотих, кількість коштів, отриманих з оплати за бібліотечні послуги становила 4496 злотих. Це був найбільший бюджет Бібліотеки після 1929/30 навчального року. В цьому році бібліотека придбала книг і журналів на 5686 злотих, на оправу документів було витрачено 396 злотих, на придбання друкарської машинки – 1350 злотих і на друк 10 тисяч статистичних карток – 98 злотих. Всього було витрачено 7530 злотих, а 770 залишилось як сальдо ([Report on the state...](#)).

Починаючи з 1933/34 навчального року дотація бібліотеки постійно зменшувалась. Дефіцит бюджету перебивався за рахунок оплат за бібліотечні послуги, але грошей все одно не вистачало, і це впливало на придбання книг і передплату. В цьому навчальному році постало питання про необхідність ще одного бібліотекаря у зв'язку з розпочатою роботою над новими каталогами Бібліотеки ([Report on the state...](#)).

У 1935/36 навчальному році приміщення Бібліотеки збільшилось на одну кімнату. Від 1 грудня 1935 і упродовж 1936 року на посаді бібліотекаря працював **Лукаш Кульчицький** (Łukasz Kulczycki, 19.08.1911–2002), який навчався у Львівській ветеринарній академії протягом 1929–35 рр., відтак працював старшим асистентом закладу мікробіології і гігієни академії (1936–37). У 1941–46 рр. він здобув

другу – медичну – освіту в університеті Единбурга (Велика Британія). Відтак став професором, відомим ученим у США ([Sroka, 1999; Encyclopedia of Polish..., 2004](#)).

Лукаш Кульчицький

У 1936 році була розпочата підготовка до створення нового алфавітного і предметного каталогів, але до 1939 р. ця робота завершена не була.

Бюджет Бібліотеки складався лише з коштів, отриманих за оплату бібліотечних послуг, і не дозволяв придбати багато важливих новинок з ветеринарної медицини.

Упродовж 1936–44 рр. керівництво бібліотекою обіймав екстраординарний професор **Анджей Клісецький** (Andrzej Jan Klisiecki, 14.10.1895–31.03.1975). А.Клісецький розпочав навчання у Краківському Ягеллонському університеті, у 1921 році закінчив медичний факультет Львівського університету. У 1928 році захистив дисертацію в царині фізіології. Протягом 1929–44 рр. очолював кафедру фізіології Львівської ветеринарної академії. У 1945 році переїхав до Вроцлава, де в кінці 1945 року очолював аналогічну кафедру (Sroka, 1999; Padura, 2000).

Бібліотекарем з 1936 по 1939 рік працював **Леонідас Новицький** (Leonidas Nowicki) [–]. На жаль, біографічну інформацію щодо цього працівника Бібліотеки дотепер відшукати не вдалося. В цих роках була проведена інвентаризація майна. Невеликий бюджет Бібліотеки майже весь було витрачено на передплату журналів і придбання книг. Розпочато створення алфавітного каталогу (1255 документів) і опрацювання нових інвентарних книг. Кількість читачів збільшилась майже в два рази. Бібліотекою користувалися викладачі і студенти Академії, а також ветеринарні лікарі, студенти медичного факультету університету ки та інші.

У 1937 році бібліотека отримала власний екслібрис, на якому зображено пса і вужа, що дивляться один на одного; напис латинською мовою – Бібліотека Львівської Академії Ветеринарної Медицини. Автор – відомий львівський графік, автор актуального упродовж 1930–39 рр. герба міста Львова Рудольф Менкицький (Rudolf Mękicki).

екслібрис Бібліотеки

Також Бібліотека мала власні штампелі і печатки. Протягом вищезначеного періоду у Бібліотеці продовжувалася робота по наповненню систематичного і алфавітного каталогів, а також використовувався предметний каталог, який мав посилення до конкретних документів. Станом на 1

листопада 1938 р. у новому каталозі нараховувалось 4683 документи ([Report on the state...](#)).

Наприкінці 1938 року книжковий фонд Бібліотеки налічував 12192 примірники. Бюджет становив 5116 злотих, з яких 4839 злотих було витрачено на придбання книг і періодичних видань. Кількість користувачів налічувала 521 особу, з них 84 – з числа професорів, асистентів, ветеринарних лікарів і працівників інших інститутів та установ. Протягом 1938–39 рр. згідно із записами в інвентарній книзі Бібліотека отримала в дар 1054 документи. На жаль, у ній відсутній запис про джерело надходження.

Від 1940 року бібліотекарем, пізніше старшим бібліотекарем, а упродовж 1944–46 рр. керівником Бібліотеки працював **Людвік Граєвський**. Він був високоосвіченою людиною, володів кількома іноземними мовами, мав науковий ступінь доктора філософських наук (спеціалізація бібліографія і мистецтвознавство). На початку 1946 року, під час перевірки роботи Бібліотеки, Людвік Граєвський був звинувачений у зберіганні ікон і антирадянських журналів, а також у «негативному впливі» на студентів, за що був звільнений із займаної посади (Padura, 2000).

До 1945 року згідно з даними інвентарних книг кількість документів у фонді Бібліотеки налічувалася 7800: з них подарованих 4856 документів, закуплених – 1443 документи, надійшло з інших джерел – 1501 документ. Упродовж цього періоду історії Бібліотека Академії двічі зазнала великих втрат – під час II Світової війни та протягом післявоєнного періоду. Так, наприкінці березня 1944 року, згідно з розпорядженнями німецької окупаційної адміністрації, розпочалась евакуація цінного майна на Захід. Загалом німці вивезли з бібліотек Львова 5113 рукописів, 3139 стародруків; з Бібліотеки Академії ветеринарної медицини також були вивезені і зникли безслідно цінні видання німецькою мовою ([To the Questionary, 1930; Kvasnytsia, 1994](#)).

Після відновлення 27 липня 1944 року у Львові радянської влади, з фондів Бібліотеки неодноразово вилучалась і знищувалась «антирадянська література» – цінні наукові праці і періодичні видання, які зберігалися ще з часів Австро-Угорщини і Польської держави. Деякі видання були знищені лише через те, що на титульній сторінці була печатка у вигляді німецького орла зі свастикою, а деякі польські видання вилучались як антирадянські. Так, зокрема, із фондів бібліотеки частково було вилучено науково-природничий часопис «Космос», визнаний космополітичним. Студентів змушували виносити книги на подвір'я і там їх спалювати. Під час цих подій також втрачено багато вартісних праць учених академії, і тільки завдяки мужності бібліотекаря пані **Анастасії Шаховської**, яка в той час працювала бібліотекарем і переховувала літературу що підлягала знищенню, в Бібліотеці збереглася частина цінних документів. А. Шаховська була високоосвіченою людиною, володіла сімома іноземними мовами. Після переобліку фонду у 1949 і 1953 роках також була списана велика кількість літератури.

Бібліотека в різні історичні періоди мала наступні офіційні назви:

1881–1897 – Бібліотека Львівської царсько-королівської ветеринарної школи;

1898–1918 – Бібліотека Львівської царсько-королівської ветеринарної академії;

1919–1939 – Бібліотека Львівської академії ветеринарної медицини;

1939–1941 – Бібліотека Львівського державного ветеринарного інституту;

1941–1944 – Бібліотека Державного ветеринарного інституту і фахових курсів у Львові;

З 1 серпня 1944 – Бібліотека Львівського державного ветеринарного інституту.

Одним із пріоритетів Наукової бібліотеки виступає історична спадкоємність, її багате і неповторне минуле та нерозривний зв'язок із сьогоденням. Наукова бібліотека Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького нині є найбільшим в Україні утримувачем унікального зібрання стародруків та книжкових раритетів в галузі ветеринарної медицини періоду 1650–1939 рр. Тут зберігаються 20119 примірників унікальних видань польською, німецькою, французькою, іспанською, англійською, угорською та іншими мовами.

Фонд складається з універсальних видань, документів з ветеринарії, медицини, тваринництва та інших галузей знань, періодичних видань, наукових праць часів австрійського та польського періодів. Це унікальне джерело відомостей з історії та розвитку природничих наук. Пріоритетом у роботі з цим фондом є зберігання документів і забезпечення доступу до них шляхом створення електронних ресурсів на основі сучасних інформаційних технологій.

Протягом усього описаного періоду в Бібліотеці самовіддано працювали видатні учені, лікарі-ветеринари, які не маючи спеціальної бібліотечної освіти, своєю наполегливою працею, вкладаючи свої знання, створили і розбудовували Бібліотеку для прийдешніх поколінь. Вони не тільки зберегли наукові документи, в яких відображений розвиток ветеринарної медицини та розведення тварин, але й самі долучилися до творення ветеринарної науки.

Робота з книжковими пам'ятками постійно перебуває у центрі уваги працівників Бібліотеки. Бібліотека і сьогодні має велику притягальну силу, продовжує жити. Працюючи зі стародруками, з'являється відчуття присутності колишніх працівників Бібліотеки: професорів і бібліотекарів, які продовжують спостерігати за її життям, оберігати наукові скарби.

Віктор Гюго колись висловив думку: «Творець книги – автор, творець її долі – суспільство»: від того, наскільки зріле суспільство, залежить відношення до книг і бібліотеки. Вірним збирачам, хранителям, дослідникам наукових скарбів, які долучилися до створення і збереження наукової спадщини Бібліотеки, присвячена ця стаття.

References

- Kadyi, H. (1895). Development and activities of the Veterinary School in Lwow begining from its foundation in 1881 until the end of Academic year 1893/4. Lwow, Veterinary School, 43–44 (in Polish).
- Perenc, A. (1936). The history of veterinary medicine in Poland. Toruń, 261–286 (in Polish).
- Seifman, P. (1886). Report about the Veterinary School in Lviv for the five-year period of its existence beginning from Academic year 1881/2 until 1885/6. Lwow (in Polish).
- Ruzanov, A.M. (1988). On the history of Lvov academy of veterinary medicine. Essay (1918–1939). Lvov (in Russian).
- Szpilman, J. (1907). Speech delivered at the X Congress of Polish naturalists and doctors in Lviv. Veterinary Review. 22 (8/9), 276, 289–291 (in Polish).
- Librarian archives of Lviv veterinary academy for the years 1920, 1925, 1926, 1929 (in Polish).
- The draft statute of the Veterinary Academy of the year 1919, chapter V: 4 (in Polish).
- Zakrzewski, A. (1936). About the activities of Veterinary Review journal. on the 50th anniversary of its foundation. Veterinary Review (in Polish).
- Veterinary News (1924). Stanisław Królikowski obituary. 46, 133–139 (in Polish).
- Bulletin of Senior's Club at the Kuyavian-Pomeranian chamber of veterinary medicine. (2013). Dr. Teobald Bończa-Skarżyński. 2(1), 30–32 (in Polish).
- A ceremonial historical session of the Senior's Club on May 16, 2014 in Tuchola. Bulletin of the Senior's Club at the Kuyavian-Pomeranian chamber of veterinary medicine. 3(1), 7–8 (in Polish).
- Markowski, Z. (1928). Academy of Veterinary Medicine in Lwow on the 10th anniversary of Polish state revival 1918–1928. Veterinary Review. N 11-12 (in Polish).
- Memorial Book of 3rd General congress of Polish veterinary doctors on October 9–11, 1926. (1926), 27 (in Polish).
- Lewandowski, L. (1998). Academy of Veterinary Medicine in Lwow. Wroclaw, Society of Lwow and South-Eastern Borderlands Lovers (in Polish).
- Sroka, S.T. (1999). Veterinary sciences in Lviv until year 1945. Rzeszow. 385 p. (in Polish).
- To the Quaestionary (1930). N 1. 2 p. Librarian archive of Lviv veterinary academy (in Polish).
- Report on the state and activities of the Academy of veterinary medicine in Lwow. Rector's Reports for Academic years 1930–1931; 1931–1932; 1932–1933; 1933–1934; 1934–1935; 1935–1936; 1936–1937; 1937–1938 (in Polish).
- Padura, M. (2000). Lviv State Academy of Veterinary Medicine named after S.Z.Gszytskyi (1784–2000). Lviv. Modern-2, 542–544 (in Ukrainian).
- Encyclopedia of Polish emigration and Polonia. (2004). Torun. 3, 84 (in Polish).
- Veterinary Review (1931). 44(2), 77 (in Polish).
- Kvasnytsia, I.Yu. (1994). Historico-natural essays on regional studies. Lviv region. Lviv. Ukrservis (in Ukrainian).

Kadyi, H. (1895). Development and activities of the Veterinary School in Lwow begining from its